

Pomhaj Bóh

Časopis ewangelskich Serbow

Budyšin, september 1993

lětnik 43

9

Bože slovo za nas

Wědomosć – Mudrosć – Pobožnosć

*W Budyšinje na prjedawšim gymnaziju steji ze zlotym pismom napisane
Doctrinae Sapientiae Pietati*

To rěka, zo ma tuta šula služić wědomosći, mudrosći, pobožnosći.

Tutonapismo bě so wuzwolilo za čas kejžora a kralow. Tehdom wobhladowachu pobožnosć jako rjany wysoki schodzenk čłowjeskeje duše. Na humanistiskich gymnazijach dóstachu pozdžiši duchowni swoje wukublanje za studij teologije. Čim wjace čłowjek wě a čim hlubšo je so čłowjek zanurił do wědomostnych pōznaćow, čim jasnišo pōznaje Boha w bibliji, w dźiwach Božeje přirody a we hlubokich myslach mudrych filozofow.

Na klětce stać a nutrnym wosadnym Swjate pismo wukładować, to bě wobdarjenym serbskim hólcam to rjane, wulke přece. Tuž jich rozwučowachu přede wšim w bibliskich rěčach, we laconšćinje, w grjekšćinje a w hebrejšćinje. Z wědomosću postupuje wučomnc k mudrosći a skónčnje k pobožnosći. Hdyž w Budyšinje na Dwórnišćowej nimo gymnazija džeš, spominaj na to, zo je tam wjele našich serbskich wótčincow nastupiło puć do pobožnej wučenosće. Jich pozdžiše duchownske skutkowanje w serbskich wosadach bě

wažne za dušu našeho luda a za wuchowanje našeje serbskeje rěče.

Swětnje wědomosće su nam wuslědžiłe wjele wažnych dopōznaćow. Na jich zakładze je so naše žiwjenje wo wjele přeměnilo, wobohaćilo, porjeńšilo a woložilo. Je pak wša technika k zbožu čłowjestwa? Dawatechnika našemu žiwjenju dušine hōdnoty? Pobožnosć wobohaća naše žiwjenje z duchownymi kubłami. Te su wažne! Wažniše hač wulke awta, drohotne meble, krasne chěžy, daleke jězby a tak dale je bohatstwo duše. Wědomostnicy a politikarjo so boja, što budže z Božeje přirody a z čłowjestwom, jelizo dale kročimy po dotalnym njemudrym puću. Čitajće w nowiny a posłuchajće na powěsće w radiju a w telewiziji a wy wěsće, kajke strachi nam hroža.

Jezus Chrystus nas křescanow mjenuje swětło a sól zemje. My dyrbymy při kład być noweje, mudrišeje formy žiwjenja. Dobře, rjane, wažne słowa biblije nas wabja po swětych pućach kročić do lěpšeho přichoda. Wjele budže wotwisować, hač so nam křescanam poradzi, w pra-

wej pobožnosći čłowjestwu dać nowu nadžiju wosrjedz džensnich stysknošćow.

Lud boji so azylantow, kotřiž pola nas chěb a měr pytaja. Hospodujće radzi! (Rom. 12, 13) Njehc maja hinašu rěč a wšelke wašnja. My smy wšitcy hromadže bratra. Jasymsoz někotrymi čornuchami zeznał. To su lubi ludzo. Ponižni a bojazni. Džakowni su za přecelne slowo.

Naše měšćanske prawo je w njebjesach, wotsal tež čakamy na Zbōžnika, na Knjeza Jezom Chrysta, kotryž naše hubjene čelo přeměni, zo budže podobne jeho krasnemu čětu. Jako pobožni křescenjo wěmy, zo nas na zemi hrěšny swět wobdawa a zo smy sami tež hrěšni. Tuž njedziwajmy so, zo je wokoło nas a tež we nastak wjele njeměra a zlóšće. Štož je to pōznał, je smilny z wobohim čłowjekom, kiž ma wšeho doć, ale chce hišće wjace mēc. Haj, budžće smilni, přetož waš Wótc w njebjesach je tež smilny z wami. Njesudžće, a wy njebudžće sudženi.

Wjele so mjez nami rěči wo njedostatkach politiky. Tež ja to widžu, ale ja so njedziwam a njetamam. Politikarjonomžona nam

wěčne kralestwa měra a zboža dać. Hdyž budžemy klětu 1994 wolić za němski parlament, dyrbymy sej swěru přemyslić, kotrej stronje swój hlōs damy. Žana politiska strona njeje bjez hrěcha, a tola je mi ta abo druha strona bliša a mam k nej něšto wjace dowěry hač druhim stranam. Kotry politikar by nam mōhl rjeńši přichod wobradzić? Nowy, rozumniši a zbožowniši čas započnje so w twojej pobožnej wutrobje.

Budž swěry hač do smjerće, a ja chcu tebi dać kōrnu wěčneho žiwjenja, tak čitamy w zjewjenju Jana. Tehdom bě čas suroweho přescěhanja. Mnozy zaprěchu swoju wěru do Jezom Chrysta, zo bychu sebi swoje zemske žiwjenje wuchowali. Džensa wabi bohatstwo a hrěšne žadanje na šěroki puć bjezbōžnosće. Pobožny křescan je wšej swěru přeciwo hrěšćej wujuje a so tak bēdži wo zbōžnosć swojeje duše.

Biblija njeje wědomostna kniha, ale je wěrna, je žiwjenju blisko, dawa nam mōc a radosć dobrych skutkow. Prawa pobožnosć zdžerži našu dušu strowu.

G. Wirth

Džesata kaznja

“Ty njesmēš požadać... Nje-wusmēr swoju wutrobu na won-kowne, ale na Boha.”

“Ty njesmēš požadać swójeho blišeho žony, wotročka, džowki, skotu a ničeho, štož jeho je.” (Mójzas 20, 17)

Poslednja jeho džesac kaznjow. Kaž furiozna kōnčnasada sonaty wužadawa wona nas we wulkim wobłuku wot “žony” - tu bychmy džens radšo rěčeli wo

mandželskim partneru - hač ke kōždemu žukuli wobsydstwu, wšeho požadanja toho, štož druhim słuša, so wotrjec. Tu je kōždežukuli wuložowanje njetrjebawše. Přetož hišće jasnišo a jednomyslnišo drje lědma dže. Wostanje naš nadawk, so pod Božu kaznju stajić, na nju słu-chać. Kaznja - tuta jasna Boža wola - steji z tym sudžo a postajejo nad nami. A hdy bychmy sej

zwěрили, tute kaznje trjebać a wužiwać, potom bychmy Božu kaznju hižo do naprěćiwneho wobročili, bychmy sok je knjezej sćinili. Štož wo Božeji woli rěči, rěči jako sudženy a pod spytowanjom - abo wōn njewě, wo čim rěči. Naše městno a město wostanje pod Božeji kaznju.

W tutym zmysle zakōnči džesata kaznja koło kaznjow. Wona njewospjetuje a njepohlubši jenož šestu a sedmu kaznju - “Ty njesmēš mandželstwo łamać. Ty njesmēš kradnyć”. Wona dže při

tym wot wuwjedženja skutka k jeho korjenjam w čłowskej wutrobje wrōčo. Ze słowom “požadac” so wutroba, sydło začućow a rozsudow wole, narěči. A z tym wobēdže džesata kaznja wobłuk daleko nad 6. a 7. kaznju wrōčo k přenjej. “Ja sym Knjez, twój Bóh. Ty njesmēš druhich bohow mēc při mni.” “Na čož ty nētk swoju wutrobu pōjsnješ a wostajiš”, wuložowaše Martin Luther, “to je poprawom twój bōh.” Tuž so tebe prašam, luba wutroba, bych chcyła pokročo-

wać, čeho požadaš. Wisaš ty na zemskim, na rjanych drastach, spěšnych awtach, snano na swojskim domje, na hladanej zahrodze? Hladaš ty zawistnje na posten, na mzdu, na partnera swojeho susoda? Nichtó z nas njeje přećiwo tomu škitany. Tola pohladajmy hlubšo. Kak husto je naša zawisć a naše prócowanje za polěpšenjom wuraz swojskeje njespokojnosće. Tež a runje njespokojnosće ze sobu samym. A zdobom njepokoj z Bohom. A kak by nam tyło, hdy bychmy puć k nutřkownemu pokojeju, k měrej z Bohom zaso namakali. Puć k modlitwje. Wona móže

wšu njeměrnosć našeje wutroby hojić. Z tym zo naše zmysły wot wšeho wonkowneho wusměri na nassamych. Na naše nutřkowne. Na Boha.

Naša wutroba by potom była wuswobodžena wot mysłow na wonkowne wěcy. Wona njetrjebała by so wjacje w zawisći swojeje njespokojnosće ze sobu samej zwuraznić. Wuswobodžena kaž Israelića z Egyptowskeje by móhła wjesoła a spokojna swoj puć hić. A z toho bychmy tež družu wužitk měli. Tuž so Boha, našeho Knjeza, nade všem bojmy, lubujmy jeho a dowěrmy so jemu.

Carola Ancot

Habsburgskemu zběžkej, morjernych 21.6.1621 po přehratej bitwje na Bělej horje. Lětsa pak so tutón čah wotměwać njemóžeše. Staroměščanske naměsto je wot wukrajnych turistow a wot kekljow, zarjadowanych dla

nich, dospołnje wobsadźene, tak zo za duchownu cyrobu městno njewosta. Tež na tute pomjatne městna so scěhi wičneho hospodarstwa a hońtwy za pjenjezami přetličuje ... Škoda.

Jiří Mudra

Postrowny list prezidenta Českeje republiky na zchromadženych w Bethlehemskej kapale

Česceni zchromadźeni, schadźujuće so tu džens na pomjatnym dnju martarskeje smjerće mištra Jana Husa, zo byšće so dopomnili na wuznam jeho wosobiny.

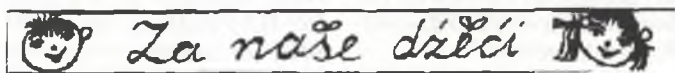
Husowe wotkazanjetći předewšěm w mysličeswobody ducha a swědomja. Cyłe jeho žiwjenje bě žedjenje za swobodu myslenja a nahladow tež w duchownych a nabožinskih naležnosćach. Jako iniciator a załožer protestantizma, zastupjer duchowneje swobody, zbudźer zasady wo prawje na wosobinske přeswědčenje wo wěcach wěry, by z wotwołanjom dospołnje zapřel w duchownym

nastupanju sam sebe. Njeměješe hinašu možnosć, hač wolić mjez čelnej a duchownej smjerću, a tuž rozsudži so za zahubu čěla.

Z tym započa so nowy wěk w stawiznach křesćanstwa. Nabožina a wěra přestašej so zložowac na jeničku hierarchisku awtoritu, buštej wobsydstwo swobodnych dušow a mysłow. Přeswědčenje a swědomje njeměješe so dale rjadowac wot wonkowneho nawjedowanja cyrkwinskeje awtority, ale wot nutřkowneje potřeby a wot rozuma.

Přeju nam všem, zo bychmy tute wotkazanje stajnje na myslí měli.

Václav Havel

Lisčík, hrochowe zornjatko a kamješk

Lisčík a hrochowe zornjatko džěštaj něhdy do cuzby, lisčík so přewalowaše, a zornjatko so kuleše. Ducej po puću naděnzěštaj tak wysoku a nahlu horu, zo so za cyły džěn lědma na nju zdrapaštaj. Na horje prošeštaj kamješk wo hospodu; tón so jimaj džiwaše a směješe, bě pak jimaj kwoli. Zornjatko přilehny so zady kamješka lisčíkej, a wotpočowaštaj.

Lědma pak běštaj so dolehnjot, přičeže sylny wichor a zhrabny lisčík sobu přeč, a zornjatko kuli so po horje dele. Tuž hakle poča so kamješk smjeć, zo so wšón třaseše. Při tym pak so wón wobwali, šwikny so po horje dele, a štož bě najhórše, wón so ducej dele wo druhe kamjenje rozrazy.

Handrij Zejler

Foto: P.A.

Na Jana Husa spominali

6. julija 1993, na dnju smjerće J. Husa /+ 1415/ so wotměwachu w Praze w kapale, hdžež bě wón přédował, swjedźenske Bože služby z Božim wotkazanjom. Na nich so wobdželeše syła duchownych, někotři biskopjo Husitskeje českosłowakskeje cyrkwyje, zastupjerjo druhich cyrkwjow w Českej, zastupjerjo wysokich šulow a z wosobinow politiskeho žiwjenja ministerski

předsyda V. Klaus, Praski měščanosta a dr. Bože služby nawjedowaše a přédowaše Plzenski biskop Milan Semilský.

W předchadźacych lětach by po Božich službach čah duchownych a wěriwych na Staroměščanske naměsto čahnył, zo by so tam poklonił při pomniku J. Husa k wopomnjeću tutoho martrarja a při radnicy k wopomnjeću 27 wjednikow přećiwo

Spominamy na Michała Rostoka

W našim časopisu spominamy husto na wuznamne wosobiny zašłosće. Nječini my to, dokelž chcemy hordži na našu zašłosć dopominać a z tym připóznac w přítomnosći dópcěć. Spominamy na našich wotčincow, dokelž so woni za nas ze swojim žiwjenjom prikład. Tohodla spominamy w tutym měsacu tež na Michała Rostoka.

Michał Rostok so 21. apryla 1821 w Bělšecach jako syn chěžkarja a krawca narodži. Potajkim pochadza wón z chuduškich poměrow. Po wopyće ludoweje šule služeše wón najprjedy jako kruwar za Drježdźanami. Wobdarjenje hólc dósta so pak potom w léce 1837 na krajnostawski wučerski seminar w Budyšinje, kotryž hač do léta 1841 wopyta. Tu na seminarje zahori so za serbstwo a lubosć k přirodowědam so zbudži. Tuta lubosć k serbstwu a k přirodowědže přewodzeše jeho nětko přez cyłe žiwjenje. Rostok bě jara wobdarjony a wopuści wučerski seminar z wurjadnymi wuslědkami.

1841 do 1844 běše z pomocnym wučerjom w Hodźiju a bu potom jenički wučer wjesneje šule w Drječinje pod Pichowom. Tam skutkowaše wón 40 lět -

doniž so w léce 1884 jako wuměnkar do Huski njepřesydlu. W Husce wón 17. septembra 1893 wumře.

Z čim je sebi Michał Rostok nětko naše připóznac zastužil?

Jeho zaslužba njeleži na basniskim polu, byrnjež je 1872 we "Lužičanu" swoje powědančko "Jan Chróst" wozjewił. W přěnim rjedže naše připóznac tež njestluša jeho rěčnym znajomosćam, tež hdyž je sebi awtodidaktisce ruščinu, jendželščinu, francoščinu, polščinu, čěščinu, šwedščinu a laconščinu přiswojił. Ale Rostokowy wuznam leži w jeho přirodowědných spisach. Wjele z nich je sam napisał, druhe je přetožil z němčiny, jendželšćiny, čěšćiny abo chorwatšćiny. Znate su 68 wědomostnych džělow w serbskej a 11 w němskej rěči. W nich so zaběraše z geologiskimi, mineralogiskimi, fyzikaliskimi a astronomiskimi prašenjemi, wosebje pak z rostlinami a překasancami. Wjele z Rostokowych spisow wostachu w rukopisu, kaž jeho "Serbska kwětnica", abo so jenož zdžěla wozjewichu, kaž so to w časopisu Maćicy Serbskeje z "Dospołnym serbskim přirodospisom" sta. Michała Rostokowy spis "Serb-

Swjedženski tydzeń we Łazu

Foto: Matschie

ske rostlinske mjena" so hakle 1908, potajkim po jeho smjerci, wuda. Jenička Rostokowa kniha, kotraž so za čas jeho žiwjenja wuda, je přeložk z němčiny "Najwužitniši přeceljo ratarstwa a hajnistwa mjez zwěrjatami" wot dr. Glogera. Z Rostokowych spisow ma so tež naspomnić jeho "Słownik za přirodniny" a "Łaćansko-němsko-serbski zwěrinskisłownik". Michał Rostok słuša k najwuznamnišim serbskim přirodowědnikam. Wón přeslědži jako přeni překasancy našeje domizny. Z wědomostnymi towarstwami Němskeje a w druhich krajach měješe zwiski.

Tute jeho wobšěrne wědomostne džěło wukonješe Rostok nimo swójeho powołanja jako wučer. A to bjez zapłaćenja, jenož z lubosće k wěcy a k serbstwu. Rostok je swóje wot Boha dóstate dary za druhich zasadził njehladajo na wuzitk. Při tym je na tym městnje skutkował, na kotrež bě Bóh jeho stajil njehladajo na to, zo by druhdže připóznaje a lěpsiny měł. Měnju, zo je wón z tym nam z přikładom.

S. Albert

Spomnjenje na knjeza duchowneho Lubjenskeho

We pomjatku my chcemy džeržeć

tych mužow, kiž tu na swěci, su pytali to serbstwo zdžeržeć a serbski lud su wučili.

Tež tajki bě naš Lubjenski, kiž znaty je mjez Serbami.

Tak někotry šće spomni na njoh, hdyž spěwa jeho kěrluš. Kak rjane su a duchapołne a kak su Bohu spodobne: Kak steja k radže chudemu, kak zrudnych wone tróštju.

Te knihi wšitke, kiž je wudał we rjanej řeči serbowskej, je za swój lud je wšitke džěłał, w čistej řeči lužiskej: Tuž džak njech jemu do rowa nětk kóždy Serb tež přiwoła.

Wón na swěci je wjele džěłał z tym duchom, kiž jom Bóh bě dał, je z duchom džěłał a tež spěwał, za Serbow wjele skutkował.

Wón džěłał je, zo sprócny bě, nětk wotpočnje, mzdu dóstanje. **Rachlowc, TN 1853**

Ze swjedženskim tydženjom wot 4. do 11. julija woswjeći wjeska Łaz swóje přenje pisomne naspomnjenje před 650 lětami. Běše samozrozumliwe, zo wobdžěli so tudomniša ewangelska wosada na tutym podawku.

K zjawnemu džělej zahajenja tutoho swjedženskeho tydženja słušeše swjatočna instrumentalna hudźba njedzela, 4. julija, popołdnu w cyrkwi. Pod dirigentstwom kantora Hans-Jürgena Bielle z Wulkich Ždžarow poskići skupina młodych hudźbnikow nimo džěłow starych mištrow tež dwajkruchajserbskeho komponista Jana Pawoła Nagela, kiž Łazowskej wosadze přišluša. Cyrkej bě za tutón tydzeń nutřka a wonka z girlandami pyšena, kotrež běchu wosadne žony wili.

Dokelž je cyrkej najstarše twarjenje we Łazu a dokelž chowaja so w archiwje na farje najstarše dokumenty wsy, předstajichu so stawizny cyrkwe a wosady z přednoškom. Tole sta so srjedu, 7. julija, wječor w cyrkwi. Farar R. Meister pokaza tojšto diasow, kotrež předstajichu cyrkwinske twarjenje ze wšelakorych perspektiwow kaž tež cyrkwinske knihi a druge akty. Wotměnjate stawizny cyrkwe a wosady dokumentowachu so tež na wustajenja, kotraž bě w cyrkwi zarjadowana. K najhódnotnišim dokumentam ličeše najstarša cyrkwinska kniha z lěta 1656.

Wot drje najznacišeho Łazowskeho fararja, Handrija Zejlerja, kiž wot 1835 hač do swójeje smjerce 1872 we wosadze skut-

kowaše, bě nimo někotrych rukopisow a jeho biblije tež originalne wudaće jeho 1830 wozjewjeneje "Kurzgefaßte Grammatik der Sorben-Wendischen Sprache" widžeć.

Zo pak njeje Handrij Zejler jenički Łazowski farar był, kiž je k serbskej literaturje wažnje přinošował, wobswědči tohorunja wustajena agenda w serbskej řeči z lěta 1696, na kotrež bě farar Tobias Čuderly sobu džěłał. Wón bě tu hač do 1690 za fararja.

Jara widžomny stawizniski swědk we wustajenju bě stara wjedrowa chorhoj z "wěžinym kneflom" z lěta 1674, kotraž hač do 1906 Łazowsku cyrkwinu wěžu pyšeše. Zadyrjenja błyska dla pak dyrbješe so wona wotewzać.

Njedzela, 11. julija, wotměwachu so w 9.00 hodž. swjedženske kemše. Nimo cyrkwinskeho chóra wuhotowaše je pozawnowy chór ze susodneje wosady Wulkich Ždžarow.

Kónčny wjeršk swjedženskeho tydženja bě swjedženski čah popołdnu 11. julija. Na spočatku čaha, po kapale, bě "Handrij Zejler" widžeć, kak je něhdy na konju do Budyšina jako redaktor Serbskich Nowin jěchał. Jeho slědowaše swjedženski wóz wosady, na kotrymž nimo stareje wjedroweje chorhoje wulki barbojty model Łazowskeje cyrkwe stejese. Na jeje trěše běchu džesać bantow pričinjene, kotrež wjedzechuk transparentam, kiž džěci njesechu. Na nich běchu napisane mjena džewjeć wsow, ko-

trež k Łazowskej wosadze słušeja; na transparentě z čornym ramikom stejachu mjena třoch wjeskow, kotrež buchu wopor brunicowych jamow. Dale běchu w swjedženskim čahu widžeć historiske wobrazy (mj. dr. Awgust Sylny z přiwiskom) kaž tež předstajenja rjemjesla we wsy w zańdženosci a přitomnosci a někotryžkuli druhi wóz. Na jedny bě tež skupina w narodnej drasće z Brětnje. Škoda, zo njemóžeše rejwarska skupina deščika dla bus wopušić a přihladowarjow k rejce přeprosyc, kaž bě wotmyslene. Při wšěch njedostatkach bě swjedženski čah poradženy wjeršk.

Za nas jako wosadu bě swjedženski tydzeń skladnosć, džakownje so dopominać dać, zo je Bóh tutu wjes a wosadu w 650 lětach wuchował. Na jeho škit nadžijamy so tež w přichodze.

R. Meister
farar

Ze stareje protyki

Raz přińdže muž do města a chceš tam za křescanske knihi a časopisy wabić. Zo by w tutym měsće tež potom wotebérarjow měł, hdyž běše je zaso wopušić, pytaše jednoho fararja, kotryž by so za to starał. Dokelž pak žanoho njeznaješe, kotryž by so za to hodžał, so prašeše: Štó ma tu najwujace za džěło? A hdyž bě mjeno zhonił, praješe: Tón to zawěsće tež hišće scini – a to lěpje hač druzy, kiž nimaja telko džěła, dokelž woni je njewidža. Snano bych někoho přeswědčić móhl – ale nućeni njebychuso za tu wěc prawje zasadžili. Njebychu to z wutrobu činili.

Nima tutastawiznička tež nam něšto rjec, tež hdyž njejsmy wšitcy fararjo? **S. Albert**

Wobraz ze starych časow

Foto: Wirth

Diamantny kwas w Drěwcach

Mandželskaj Jan a Marta Wenke swječeštaj sobotu, 3. julija, jubilej diamantneho kwasa. Při požohnowanju we Łazowskej cyrkwi zhladowaše so pod hronom z psalma 103,2 "Chwal toho Knjeza, moja duša, a njezapomni jeho dobrotow" džakownje na 60lět mandželstwa. 2. julija 1933 wěrowaše jeju w Klětnjanskej cyrkwi, w ródnej wjesce nje-wjesty, tehdomniši farar Nay. Z toho časa bydliťaj w ródny domje mandželskeho w Drěwcach, kotrež do Łazowskeje wosady slušeja. Pječsynowso jimaj poro-dzi. Wobaj Wenke pochadzeťaj ze serbskeju staršiskeju domow. Zhromadnje staj wšě tute lěta swoju serbsku maćersčinu pěstowa- loj a so prócowa loj, ju tež swojim džěćom a džěćidžěćom posrědkować. W tutych 60lětach mandželstwa staj we wjeselu a zrudobje Božu pomoc nazho- ni loj. Knježe, přewođ jeju ze swojim žohnowanjom tež na dalšim žiwjenskim puću.

R. Meister

Powěšće

Njeswaćidło. Wot 3. do 11. julija swječachmy pola nas w Njeswaćidle sprěnja, zoso w 725 lět starym hraničnym wopismje

Pomhaj Bóh, časopis ewan- gelskich Serbow. Rjaduje Kon- went serbskich ewangelskich duchownych. - Ludowe nakładnistwo Domowina t. z. w. r., Sukelnska 27, 02625 Budyšin. Redaktor a skazanki: sup. Siegfried Albert, Serbski kěr- chow, 02625 Budyšin, tel. 422 01. - Sadžba: Serbske No- winy Budyšin, čišć: Serbska čišćernja t. z. w. r. w Budyšinje. - Wuchadza jónkróć za měsac. Přinoški a dary na konto: Sor- bische evangelische Super- intendentur Bautzen, Nr. 30 000 110, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 850 549 61

wot 1. meje 1268 naša wjes jako Nyzwaz přeni raz mjenuje, zdru- ha, zo lěta 1693 bu nowa, 42 m wysoka barokna wěža dotwarje- na a střeća, zo bu 1723 za jenož dvě lěće barokny lěčny hród z dalšimi twarami w parku dotwar- rjany.

Sobotu, 3. julija, wotewrě so naš w krótkim času zwonka a znutřka wobnowjeny knježi ho- scěnc jako "Njeswaćidlski dwo- r". Da-li Bóh, móhli klětu na serbskim cyrkwiskim dnju na žurli hosćenca wobjedować.

Njedzělu, 4. julija, běchu eku- meniske kemše, na kotrychž Ra- dworski farar Hrjehor přědowa- še. Po kemšach móžachmy sej zajimawu wustajeńcu wo stawi- znach wěže a cyrkwe wobhla- dać, kotruž je Maćij Wićaz, muž našeje kantorki, z wjele prócu zestajať. Běchu wopisma wusta- jene, kotrež z wěžineje kule pochadźachu a 1945 po wotpalenju cyrkwe a wěže so hišće wucho- wachu. Zdobom móžeše sej kóždy jich wobsah přečitać. Tež wobrazy něhdyšeje rjaneje wěže, ale tež skóncowaneje a cyrkwe běchu widěć. Samo stara wje- drowa chorhoj bě wustajena a wyše toho wěžina hwězda, kotraž bě nasamym wjersku přičinjena, kaž smy samsny dzeń hišće zwěšćili. Při hódanju mějachmy nadawk, fotografowane wěže Hornjeje Łužicy rozeznawać a pomjenować. Derje, hdyž sej cyrkwe a wěže přeco zaso raz wobhladaš. - Popođnju bě na hrodže zaso znaty hrodowy kon- cert a potom wotewrjenje wusta- jeńcy wo stawiznach našeje wsy a jeje wokoliny, kotraž bě tež z wjele prócu wuhotowana.

Cyły tydźeň bě něšto organi- zowane. Srjedu na přikład bě w hrodowej pincy šwarny jazzowy koncert. Za kóždeho bě něšto zajimaweho dožiwić.

Njedzělu, 11. julija, bě po wobjedze wulki swjedźenski čah z wobrazami Njeswaćidlskich stawiznow widěć. Tutón nimo- měry zajimawy a rjany čah bě wot mnoho wobdźělnikow při- hotowany a tež přewjedzeny. Hdyž njeby so tak dešćowa lo, bychy cyle wěšće hišće wjele wjace ludźi sej tutón čah wob- hlada li a so wjeseli li. Swjedźen- ske popođnju dyrbjachmy skrótko wot parka na žurlu ho- scěncu přepołozić. Wječor bě dešć popušćil, tak zo móžeše so naš wjesnjanošta Matej Bamž, syn něhdyšeho Minakałskeho

fararja, pola wšitkich podžako- wać, kiž su pomhali swjedźenski tydźeň wuhotować. Z wulkim wohnojstrojom při hrodžeskónči so tutón tydźeň.

H.W.

Kazachstan. W tutej republice je so spočatk meje ewangelsko- lutherska cyrkwe załožiła. 80 w- sadnych zastupnikow wobzamk- nychu w Alma Aće cyrkwinski wustawu. Cyrkwe dósta z registro- wanjom pola zarjadnistwow zjawnostnje-prawniski status. Wosadni su zwjetša němskeho pochada. Wot cariny Katariny II. při Wolze zasydleni, deporto- wachu so woni na přikaz Stalina do rańšich kónčinow tehdomni- šeho Sowjetskeho zwjazka.

IDL

Lubljan. We slowjenskej sto- licy Lubljanje je so nowe mjezy- nabožinske "Slowjenske bibliške towarstwo" załožiło. Sobustawy su nimo romsko-katolskeje a ewangelskeje cyrkwe prawos- lawna cyrkwe kaž tež swobodne cyrkwe.

Na załoženjskej zhromadzi- znje pokaza so na bohate "bi- bliske stawizny" Slowjencow. Započate wot reformatora Pri- musa Trubera, kotryž wobhla- duje so jako załožer slowjenskeje pisomneje řeče, eksistuja mjez- tym někotre džělna a dospołne bibliške přeložki kaž wot ewan-

gelskeje tak tež wot katolskeje strony.

Gustav Seierstad, europski se- kretar swětowego zwjazka bi- bliskich towarstwow, rozprawje- še, zo je Slowjenska džewjaty reformowy stat, w kotrymž je so po zwrěšćenju komunizma bibli- sketowarstwo załožiło. Tuchwilu su w 120 stach bibliške towar- stwa prezentne. Na 600 přelož- kach so džěla, z toho nastawaja 170 w zhromadnym džěle z ka- tolskimi organizacijemi.

Rumunska. Reformowana cyrkwe Rumunskeje je Reformo- wany swětowy zwjazek wo pod- pěru při swojim žadanju za libe- ralnišim nabožinskim zakonjom prosyła. Předewšěm žada sej wo- na lěpše rjadowanje šulskich na- ležnosćow a wróćenje předa- wšeho wobsydstwa, mj. dr. šul- skich twarjenjow, chorownjow, wosadnicow a farow.

W liscu na Reformowany swě- towy zwjazek podšmórnje ru- munski reformowany biskop Kálmán Csiha wažnosć šulskeho prašenja za etniske mjeňšiny kraja a jich narodnu identitu. Pola wučerjow stajnje hišće wot stata konfiskowanych šulow jed- na so po twjerdženju biskopa zdžěla přeco hišće wo přiwisni- kow Ceaucescoweho režima. Šule su bjez wuwzaća romani- zowane.

IDL

Přeprašujemy

5.9. – 13. njedzela po Swjatej Trojicy

10.00 hodž. kemše w Budyšinje w Michałskej (H. Wirth) w samsnym času Boža služba za džěći

11.45 hodž. nutrnosć w rozhłosu

13.30 hodž. kemše w Budestecach (H. Wirth)

12.9. – 14. njedzela po Swjatej Trojicy

8.30 hodž. kemše w Minakale (Feustel)

14.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom we Wojerecach (Malink)

18.9. – sobota

14.00 hodž. wosadne popođnju w Drježdžanach

19.9. – 15. njedzela po Swjatej Trojicy

8.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (Malink)

9.30 hodž. kemše w Slepom

10.00 hodž. kemše w Hrodzišću (Malink)

11.45 hodž. nutrnosć w rozhłosu

3.10. – 17. njedzela po Swjatej Trojicy

10.00 hodž. kemše w Budyšinje w Michałskej (H. Wirth) w samsnym času Boža služba za džěći

11.45 hodž. nutrnosć w rozhłosu

13.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budestecach (Malink)